

NÉPÜNK

HIRKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:
ORADEA

ZSIDÓ HETILAP

Főszerkesztő
WASSERSTROM SÁNDOR

Felelős szerkesztő
LEITNER ZOLTÁN

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Belföldön: Egész évre 250 Lei, félévr
130 lei, negyedévre 65 lei. Külföldön
2 Dollár, Kc. 75, P. 15, S. 19. Din. 12

A kritika hangján

December 25-26-27 én Marosvásárhelyen országos konferenciára gyűlt össze a Zsidó Nemzeti Szövetség. Az a Szövetség, melynek központja Temesvárra költözött egy esztendővel ezelőtt. A kolozsvári vezetőség annak idején, mint agyonkritizált, és nagyon fáradt vezérkar, mondhatni szívesen engedte ki az iniciatívát kezei közül. Annál is inkább, mert hiszen a temesvári vezérkar, olyan elánnal ígérgette az „új ritmust” hogy a sok aggályoskodás dacára, azt hittük, valóban történni fog valami, ami még eddig nem volt.

Egy év telt el és most már megmondhatjuk igazunkat és kritikánknak is szabad folyást engedhetünk. Aggályoskodásunk nem volt alaptalan, mikor azt éreztük előre, hogy az erdélyi vallásos zsidó néplelek nem tudja magát a bánáti mentalitást bevenni. Kolozsvár benne él abban lelki atmoszférában, mely teljesen idegen Temesvárnak. Messzi esett a szövetségi központ földrajzilag is, meg lelkileg is az erdélyi zsidó tömegek mentalitásától. És ez a távolesés meglátszott a Szövetség egy évi munkáján. Viszont elmondhatjuk azt is, hogy a temesváriak nem nagyon igyekeznek azon, hogy a kapcsolatot melegebbé tegyék. Nem volt idejük hozzá, hogy egyetlen egyszer is felkeressék az erdélyi zsidó lakta helyiségeket. Nem tartottak fenn semmi kapcsolatot, csak a bánáti helyekkel, ahova ezelőtt is megvolt megfelelően kiépített nexusuk. De a többi országrészi községek, úgy a nagy centrumok, mint a kis községek hírére sem hallották egy év óta az intenzív munkának. Egy-két rövid ukáz, papíron elkészített körzetek és semmi egyéb. Megmondjuk egészen őszintén, csalódtunk a temesváriakban. Azt hittük, hogy olyan intenzív munka kezdődik, mely egészen új alapokra fekteti az erdélyi szövetségi közéletet. De hol vagyunk most ettől. Rosszabb a helyzet, mint volt. És ha erre a mi kemény kritikai szavunkra azt mondanák, hogy könnyű nekünk kritizálni, hiszen, mindég könnyebb volt a bírálat szavát hallatni, mint dolgozni, akkor erre válaszoljuk, hogy mi nem is ígértük az új ritmust, mi nem is merésztük vállalni ezt a nagy felelősséget, melyet a temesváriak, oly kackián és bátran vállaltak, és amelyeknek egyáltalán megfelelni nem tudtak. A csalódás hangján kell írjunk a temesvári éráról. Javukra kel lelismerjük, hogy a gazdasági helyzet egy év óta erősen leromlott. El kell ismerjük azt is, hogy

ami az alapok és a Szövetség anyagi helyzetét illeti, racionalizálták az eddigi üzletvitelt. De ezeken a praktikumon kívül és felül, a cionizmus és főképen a mizrachizmus semmi fejlődést ne mutatott. A mizrahi mozgalom elcsendesüléséről külön kell írunk, mert hiszen az erdélyi váltságos érzelmű zsidóságot ezen az alapon kellett volna továbbra meghódítani. De mert nem állott hátrékként egyáltalán

mögöttük a Szövetség, gyenge eredményt lehet minden téren felmutatni.

Kíváncsian várjuk, mit fog menségéül felhozni a temesvári vezérkar, amiért az erdélyi hadsereggel még az öreg osztrák tábornokok rückwärtzkonzetriurungját sem tudta megvalósítani.

Kíváncsian várjuk, hogy hol tudnak majd felmutatni eredményt? Mert mi sehol sem látjuk.

Az erdélyi orthodoxia válsága.

Ankét a Központi Iroda reorganizációja ügyében.
Hozzászólások a kérdéshez illetékes korrifeusok részéről.

Adler József segesvári főrabbi, Friedmann Ferenc temesvár-gyárvárosi hitközségi elnök és Gábel Sándor marosvásárhelyi v. hitközségi elnök hozzászólásai

Lapunk által megindított ankét egyre nagyobb érdeklődést vált ki az illetékesek részéről. Elégtételként fogjuk regisztrálni, ha a kérdés közmegelegedésre fogja megtalálni azt a kivezető utat, melyet az egész orth. közvélemény olyan lázasan keres. Az auditura et altera pars elvét valljuk. Minden ellentétes és felfogásunkkal nem egészen kvadráló nyilatkozatnak is helyet adunk, ha az a nézetek tisztázásának ügyét szolgálja.

Ezuttal három hozzászólást közlünk és a következő számunkban folytatjuk a beérkezett hozzászólások közlését.

Adler József segesvári főrabbi hozzászólása:

A Központi Iroda fontossága és szükségessége minden orth. zsidó egyén és közület előtt oly vitán felüli sarkigazság, amely évtizedek óta az egyedüli közös platformot alkotja, amelyen az orthodoxia kebelén belül esetleg létező vagy szinleges, avagy csak beképzelt érdek- vagy befolyásellentétek ide-oda tolnak anélkül, hogy maradéknélküli megoldást nyertek volna. Az ellentétek megmaradtak és fennállanak, de az egyetemes nagy cél felismerése és mindenekelőtt helyezése tette lehetővé, hogy az erdélyi orthodoxia egysége és egységének közös szimbóluma: a Központi Iroda „megfogyva bár, de törve nem”, sziklavárként kimagaslik az örvénylő áradatból, amely máról-holnapra világhírű cégeket, aranypillérekben nyugó bankokat elnyelt, de a mi évek óta pénztelenül tengődő Központi Irodánkat létalapjában meg nem tudta ingatni, mert ennek fundamentumát nem képezi a megbizhatatlan anyagiasság, hanem a minden akadályokon győzedelmeskedő magasztos közszellem, amelyre halhatatlan őseink, az orthodoxia világhírű megteremtői azt 60 évvel ezelőtt helyezték. Ezt a közszellemet ápolnunk, élesztünk és fenntartanunk kell, mert ha ezt kikezdenénk, megintog a talaj, amelyre függetlenségünk, önállóságunk központja épült és összeomlanék az

egész épület, amely anyagi támogatás nélkül legalább tengődik, de szellemi véрутánpótlás nélkül egy napig sem tud megállani. Ezen közszellem ébresztése és az aut. orth. izr. központ iránt érzett ragaszkodás és tisztelet felkeltése és terjesztése kell, hogy egy orth. sajtó cikkeinek tartalmát, publikációinak irányát, szavainak színét, és kifejezéseinek hangját megadják.

Ezen szemszögletről íródtak jelen sorok és remélem, hogy ugyancsak ebből a szempontból fognak megítélni.

A kérdés maga 2 részre oszlik, a személyi és a tárgyi részre. Az előbbivel nem akarok, sőt azt hiszem nem is kell hosszasan foglalkozni, mert itt a főszempont — és ebben a tekintetben bizonyára az összes vélemények találkoznak — egy oly egyéniség kiszemelése, aki tudása, vallásossága, politikai iskolázottsága, jogérzése, igazságszeretete, önzetlensége, szervezőtehetsége és last not least szilárd, szeplőtelen jelleme által a közbizalmat kiérdemli. Aki a különálló orthodoxia évtizedes változatlan elvei mellett tanuskodott következetesen, nyíltan, határozottan és fentartás nélkül, benső meggyőződéssel egyéni, hitközségi és világkonstellációs közületi életében szóban és tettben. Aki semminemű más szervezetnek tagja, amelynek ideológiája az aut. orthodoxia tradicionális ideológiájával és ennek gyakorlati kihatásaival ellentétben van, vagy ezekkel összeütközésbe kerülhet. Ezen irányban haladva teljesen eltörpül ama másod- vagy harmadrangú kérdés, hogy az illető személyiség a rabbik vagy a világi férfiak közül kerüljön-e ki, illetve a szefard vagy nskenez követőihez tartozzék-e.

A kérdés tárgyi része azonban oly bő fejtegetést kíván, amely meghaladja egy újságcikk méretét. Így el kell tekintenem attól, hogy a problémát teljesen kimerítsem. De elvként le akarom szögezni azt a meggyőződésemet, hogy a Központi Iroda feladatköre sem lehet ma már azonos az a munkakörrel, amelyet nagynevű elődeink az 1871. évben Budapesten megal-

kult ugynevezett „Közvetítő Iroda” vezetőségének körülhatároltak. Annak idején, amikor az orthodoxia még gyenge csecsemő volt, melyet az erős neológia szüntelen támadásai ellen védeni kellett, akkor az Iroda ugyancsak egész idejét és vezetőinek energiáját arra az idegölő defenzív küzdelemre kellett fordítsa, hogy a gondjaira bízott gyermekeket butól bajtól oltalmazva életképes ifjúvá, derék, edzett munkabíró emberré felnevelje és alkalmassá tegye a korábban mindjobban bővülő, életének, jólétének és boldogulásának elengedhetetlen feltételét képező munkaköre, kötelezettségei teljesítésére. Amíg ama önvédelmi harcok, az ádáz és folyton megisméltető arc- és hátbatámadások ellen napi szükségletek voltak és az idő nem volt megérve az alkotó munkára, addig a Közvetítő Iroda egész munkálkodása tényleg csak a „közvetítésben” merülhetett ki: közvetített a kormány és az oltalmára bízott hitközségek között, hogy az ellentábor folytonos és veszélyes támadásait kivédje. De azóta I. segédelmével az orthodoxia gyermekevei, gyermekbetegségeivel egyetemben eltűntek, az orthodoxia erős, nagy ellentálló képességgel rendelkező önnálló szervezetté fejlődött és az ellentábor ugyanolyan mértékben vesztett hajdani erejéből, félelmetességéből és harcképességéből. A hajdani „Közvetítő Iroda,” Központi Irodára változott névleg, de sajnos, nem jellegileg. Am már ideje, hogy a Közvetítő Iroda a maga korlátolt hatás- és munkaköre patinás, de egyúttal mókás remiscenciáival ne zavarja kísérteties hazajáró léleként a Központi Iroda fejlődését, extenzív és intenzív missziójának kibővítését. A mai meglelt és életerős orthodoxiának életfeltételei, célja és törekvései, óhajai és kívánságai vannak elég nagy számban, melyeknek teljesítése nem függ egyáltalán kormánykegytől és államb hatalomtól. A mai kor orth. Központi Irodája csak nagyon kevés szállal van az állam szövetségéhez fűzve.

Halaszthatatlan és nagyfontosságú, megoldásra váró feladatának rudja csak befelé áll. Saját körünkben kell azokat elintéznünk, az eszközök és módok kiválasztása csak belátásunktól, akaratunktól, kötelességtudásunktól és lelkiismeretunktől függ. Csak fel kell sorolnom a következő kérdéseket, melyek rég megérették már a mielőbbi megoldásra, de a melyeknek közmegelegedést keltő keresztülvitele csakis egy a legszélesebb rétegek bizalmát élvező Központi Iroda és annak vezetőségére vár.

Itt van például a régen vajudó és eredmény nélkül szűkülő Tomche Jesivoth problémája: (ki gáncsolta el? Szerk.) itt a hitközségek tisztviselőinek és alkalmazottjainak kiházasítási és nyugdíjgyletének életrehívása, a választott bíróság intézményének a gyakorlati életbe való bekapcsolása és megtépázott fényének visszaállítása; egy orth. sajtóorganum megteremtése, mely rendszeres időközönként megjelenik és szakavatott szerkesztésben a nagyközönséget minden a zsidó vallás, egyéni, egyet és hitközségi életmegnyilvánulásai felől hiven és összefoglalóan tájékoztatná. Sürgős megoldásra vár továbbá az a sok a vallásos élet mélyítését és terjesztését célzó programmpont, amelyre kért a Machzike Hadasz egyesület már évekkel ezelőtt zászlót bontott, de amiből korlátolt szervezethez és gyenge ereje révén semmit sem tudott még megvalósítani. Hogy csak egyet említek a kérdés tömkelegéből, amely országos, sőt mondhatnám annak határain is tulterjedő horderővel bír: a felekezeti anyakönyv feltámasztása, mely a mai viszonyaink közepette, értve az Oromániában burjánzó felekezeti rendezetlenség következtében égető közszükségletet, mely szintén csak egy a hivatása magaslatán álló Központi Iroda által vihető aránylag rövid idő alatt a teljes és sikeres

megoldás felé. Itt áll parancsoló szükségképpen egy pézsalap megteremtése, mely nemcsak a Központi Iroda fennmaradását biztosíthatná és függetlenné tehetné az egyes hitközség vagy kényurainak szeszélyeitől, hanem egyúttal segélyalapot is képezhetne kisebb hitközségek támogatására, olcsó kölcsönök nyújtásával.

Megkettőzethető még a megoldásért kiáltó problémák száma, de egyrészt nem képezi egy újságcikk az alkalmas keretet egy intézmény egész munkakörének foglalatására, másrészt pedig csak oly kérdéseket akartam itt felsorakoztatni, amelyek közmegelegedést keltő elintézése már annál is inkább várható, mert mindazokban az érdekközösség és a célegység adva van, amelynek alapján a megértés, elhatározás és kivétel minden surlódás és zökkenő nélkül történhet. A Központi Iroda létszükséglete és életképessége ezáltal oly szembeszökően bebizonyulna az orthodoxia szemében, hogy az egész anyagi és szellemi készségével és odaadással sorakoznék központi vezetősége köré és képesítené mindama nagymérvű problémák eredményes megoldására, melyből szent Thoránk fénye újra világítana, hitéletünk ismét meg erősödne, hitközségeink megint a vallásosság menteváráivá válnának és rabbijaink újból lelki vezéreink volnának, akiknek tanító, intő, feddő ajkain követők ezrei szeretettel, tisztelettel és bizalommal csüngenének Isten dicsőségére és Izrael üdvére.

Friedmann Ferenc temesvárgyárvárosi hit. elnök véleménye:

A néhány hét múlva megtartandó országos orth. Kongresszusra vonatkozólag már eddig is néhány figyelemre méltó és objektív cikk jelent meg. Ki-ki saját felfogása és izlése szerint szeretné látni a Központi Iroda újonnan megválasztandó vezetőségét. Fel lett téve a kérdés: definitív legyen-e az elnök megválasztva, vagy csak 5 évre. Lehet-e hivatalát ellátó rabbi is, vagy állását fel kell adnia. Esetleg világi embert ültessenek ezen tisztségbe.

Mindezek olyan kérdések, amelyekről lehet vitalkozni. Ugy pro, mint kontra, tömegesen lehet érveket felvonultatni. De mi nem szellemi gyakorlatokat akarunk véghezvinni, nem akarunk teoretikus, végnélküli pilpulokat rögtönözni, hanem praktikus és a lehetőség szerint mindenkit kielégítő megoldást keresni.

Helyeslem igen tisztelt Gábel barátom felfogását, hogy az elnököt nem 5 évre, hanem élethossziglan kell megválasztani. Az elnök személye személyesen párt vagy frakció politikájának alávetve nem lehet. Már pedig egynéhány év utáni újra való megválasztás ezen függetlenségét problematikussá tenné.

Nem hidat, hanem várat akarunk építeni. Nem szabad átmeneti megoldásokat keresnünk, mert végleges teljesítményt követelünk. Ezek szükségesek, amíg bonyolult és hosszadalmas adminisztrációban új vezetőt teljesen kiismeri magát. Idő kell amíg az új elnök autoritásával, egyéniségének súlyával, előnyös összeköttetéseivel az illetékes minisztériumban bizalmasan lesz fogadva és otthonosan érezze ott magát.

Más az elgondolása azon vezetőnek, aki tudja, hogy egész életét zsidóságunk fontos szervezet felépítésének kell szentelnie, mintha csak néhány évi próbaidőre kapna megbízást.

Akire nem bízhatjuk ügyünket nyugodt lélekkel, arra nemcsak 5 évre, de még 5 napra sem bízom vallásunk legdrágább kincsét: orthodoxiánkat és annak autonómiáját. Keressük tehát a legméltóbb férfiut ezen nagy felelősséggel járó tisztségre. Vannak kiváló világi férfiak, akik ezen állás betöltésére méltók, de én mégis a rabbi kartól választanám

az elnököt, mert csak ezen megoldással látom a békének a biztosítását.

Az elnök személye köré kell, hogy csoportosuljon az orthodoxia. Ő legyen a letéteményese minden irányzatnak. Egyhangulag kell őt megválasztani. Egyhangulag választás pedig az adott helyzetben világi férfinál nem vihető keresztül. Nem okvetlen szükséges, hogy megválasztása esetén rabbi állásáról lemondjon. Lehet két évi haladékot adni, amely idő alatt megállapítható, vajjon hivatala magaslatán áll-e, rabbi hivatala megtartása dacára.

Amint már a közelmúltban kijelentetem szükséges, hogy két — honorarium nélküli — alelnököt válasszunk. Egyik az askenaz a másik a szefard irányzathoz. A Központi Iroda elhelyezésére Oradeát tartom a legcélszerűbbnek.

Hogy alkalmunk legyen mindezt megvitálni, szükséges, hogy a konferencia előtt 1—2 nappal képviselőtestület üljön össze és ha a szükség úgy kívánja az alapszabályok megváltoztatását a kongresszus első napjára napirendre tűzni és ennek alapján az elmondottak szerint a választást megejteni.

Gábel Sándor marosvásárhelyi v. hit. elnök álláspontja a Központi Iroda ügyében:

„Miatán magam is helyesnek találok az eszmék tisztázását és pedig az országos kongresszus összejűlése előtt, *ankétjuktól csak jót és üdvöset várok, azt célra vezetőnek tartom.*

A dolog lényegére vonatkozóan, nem tudom eléggé hangsúlyozni, hogy minden személyi momentumot e nagy horderejű kérdésből, ab ovo kikapcsolni óhajtok és a kérdés ilyen formában való tárgyalását óhajtanám más részről is hallani. Talán ismétlésekbe bocsátkozom, de e lapok hasábjain is ki kell fejtenem, hogy az egész kérdéskomplexumban a legfontosabbnak tartom elsősorban az Iroda teljes és abszolút anyagi függetlenségét, másodsorban az elnök helyes megválasztását és az ezzel szorosan összefüggő körülményeket. A Központi Iroda anyagi függetlensége, véleményem szerint, egyetlen módon biztosítható. A vallásminisztérium, amelynek egy jól szervezett, helyesen működő Központi Iroda szintén érdekkörébe vág, ismerje el ezen tényt, helyezkedjen arra az egyedül helyes álláspontra, hogy a Központi Irodára, mint közvetítő szervre szüksége van és ennek konkurenciájaként az orthodox zsidóságnak stipulált csekély államsegélyből, mindjárt a kiutalásnál, annyit utalványozzon erre a célra, amennyi a Központi Iroda személyi és dologi kiadásainak fedezésére föltétlenül elégnék bizonyul. A hitközségek ezáltal megrövidülést nem szenvednek, mert az igazán teljesen mindegy, hogy egy középhitközség, amely évi másfél kétfélmillió költségvetéssel dolgozik, évi harmincz, vagy negyven ezer lei államsegélyt „élvez.” Ezzel a méltánytalan koldussegélylyel a hitközségek valami nagyon sokra ugyse mehetnek. Mindenesetre azonban rendkívül nagy fontossága volna annak a ténynek, hogy a Központi Iroda a hitközségektől anyagiilag teljesen függetlenné válna, de ezzel kapcsolatosan föltétlenül nyerne aforitásban, ami szintén nem lekiicsinylendő körülmény épen most, amikor napirenden van a Központi Iroda kissé elkopott autoritásának kérdése is. Természetesen megszűnne az, hogy a 15—20 tagból álló törpehitközségek is magukat „irodafentartó elem”-nek képzeljék. (Igaz, hogy ezáltal a humor is vesztene. Sokan voltunk szemtanúi annak a jelenetnek, amikor egy ilyen kis község rabbi, akinek lehetetlen kérését a bold. elnök elutasítani volt kénytelen, erőlyesen, magas hanghordozással kérdezte: „zú vos halt ich den auf die kanzelei?”) Más kérdés aztán az, hogy az ilyen

(Folytatás a 7-ik oldalon)

Anyák! Höfer hintőpor, krém, szappan elősegíti a baba fejlődését

NŐI SZÖVET HÓCIPO

Lei 99-től
Lei 200-tól

REICHARD cégnél

A nagyváradai zsidó közélet szenzációja.

Egy dúsgazdag londoni gyáros feleségül vette Ullman Sándor özvegyét

Vissza kell menni a múltba. Legalább néhány évtizeddel. Ullman Izidorról van szó először, aki évtizedeken át szerepet játszott a nagyváradai zsidó közéletben. De a város társadalmi életében is élénk szerepet játszott. Ő alapította a Kurländer és Ullman céget, mely hosszú ideig a legnagyobb és legelőkelőbb fűszerüzlete volt egész Erdélynek. Nem is olyan nagyon régen, még a szekerek ott állottak szépen sorjában a Zöldfa-uccán és vitték ki a kávé, cukor és ezernyi fűszeres csodáját a távol keletnek a falusi grájzlerájokba, hogy megízétsék a falusi lakosság ételét és jó békebeli életét. Akkor még kellett a drága safrány, meg a finom gyömbér, akkor még fogyasztott sokat az alföldi falvak gazdag magyar népe, akkor még volt eszemeszom és lakodalmi dinom-dánom. De ez 30 évvel ezelőt volt. Azután elhunyt a senior és két fia vette át az üzletet. Ullman Sándor és Félix. Az egyik, a Félix tragikus hirtelenséggel, fiatalon meghalt egy vakbéloperáció következtében. Itthagya fiatal özvegyét és két gyermekét. Ullman Sándorra, aki ikerestvére volt, maradt a vagyon és a kötelesség, hogy nagynevű apja szellemében vezesse az üzletet és reprezentánsa legyen a nagyváradai zsidóságnak is. Annak a zsidóságnak, melynek évtizedekig elnöke volt Ullman Izidor, a kiterjedt Ullman család senior főnöke. Régi rabbi dinasztiaiból származott az Ullman család és csak a tradícióknak tett eleget Ullman Izidor, mikor megkezdte gyűjteni könyvtárát, melyet azután fia, Ullman Sándor

világbiressé tett. De ne kalandozzunk nagyon a múltba. Ullman Sándor három emeletes palotát építtetett a Nagypiacon. A földszinten sinekkel és vagon megállóval kombinált hatalmas üzlethelyiséget épített, az emeleten pedig 10 szobás lakást rendezett be. Ebben a lakásban két óriási teremben volt elhelyezve a 12 000 kötetes könyvtár. Ullman Sándor nappal a falusi boltokkal vitakozott a fizetésről, a váltóprolongációkról, esténként azonban megkezdte buvázkodását a nagy könyvtárban. Megbízottai voltak Konstantinápolyban és Szmirnában, akik csak régi zsidó kéziratokat vásároltak az Ullman-könyvtár részére. De Oroszország zsidó centrumaiban is, kis imaházak mélyén tudták, hogy ha valami drága és értékes venni való van, arra mindenkor mecénást találnak Ullman Sándorban, Nagyvárad városában. És gyűltek a pergament kéziratok és gyűltek a ritka szép könyvek. Volt olyan is közöttük, melynek másodpéldánya csak a Britisch muzeumban volt található. Csak két példány létezett a világon és az egyik az Ullmané volt. Hajaalig ült a könyvek és régi kéziratok között Ullman és élte a maga tudós életét.

Azután kitört a háború. Az üzlet megélnkült. Nagyon nagy forgalom bonyolódott benne. Ullman beszüntette messzi országokba tett utazásait. Dolgozott és buvázkodott. Azután belekerült egy ominózus hadseregszállítási perbe. Nyolc hónapot ült vizsgálati fogságba. Pere ugyszólván világszenzáció volt. Balázs elnökre még mindazok emlékeznek, akik ismerik ennek az azóta elhunyt sötéttekintetű anti-

szemita elnöknek háború alatti ténykedéseit. A hirhedt Bialovszkurszy pesti detektív vállalatáról és módszereiről, csak Azev emlékirataiban találhatjuk párját. És Ullmanot felmentették. De mégis halálra ítélte őt a fogház levegője. Súlyos bajt kapott. Nem itélték el egy percre sem, de mégis halálos ítéletet kapott. Alig jött ki a fogházból, ágynak dőlt és tragikus gyorsasággal befejezte földi pályafutását. Nagy gyász volt a családjában, de halála megdöbbentette az egész váradai zsidóságot. Hiszen hitközségi elnöke volt sokáig a nagy hitközségnek és ha abszolutisztikusan is vezette az ügyeket, de a jó akaratot nem tudja eltagadni senki tőle, még az idők távlatában sem.

Halálával megváltozott minden. Az üzlet is hanyatlásnak indult, özvegye nem foglalkozott vele. Fia, aki közben serdülő korba jutott, inkább tanult és nem foglalkozott az üzlettel. Ullmannék háza, mely az idegenek előtt mindenkor zárva volt, élénk társadalmi élet központja lett. Ullmanné nagystilű életet folytatott, sokat utazott Budapesten, Bécsben és nyugati mondain fürdőhelyeken töltötte az év nagyrészét. Az üzlet lassanként összezsugorodott. Megváltoztak a viszonyok, nem bírta a modern élet tempóját, a szükséges tőke is kiszivárgott belőle, míg lassan lelikvidáltak. A nagy tiszobás lakás is mindég ridegebb lett. A könyvtár legértékesebb részeit is eladták egy amszterdami műgyűjtőnek, aki külön könyvtárházat rendezett be Amszterdamban a könyvek számára. Ullmanné ragyogó eleganciájával és megjelenésével igen sok bálon keltett akko-

Hackmayer uri szabó Oradea
P. Reg. Maria 2.
Öltöny- és felöltő-szövetek nagy választékban, a legolcsóbb árban

A szent „rymanovi rabbi“-ról . . .

A rymanovi Rabbi Hirsch sok küzködésen, nyomoruságon vergődött át, míg végre choszejainak feje lett. Ha nem veteledhetett is a legnagyobbakkal talmud tudásban, de férfias nyíltságával, őszinteségével, bátor szókimondásával mégis, úgy magához vonzotta az embereket, mint kevesen a nagy lengyel cadikok közül. A rizsini Rabbi Izrael, aki olyan fejedelmi életet élt, mint Salamon, a bölcs király, maga is le volt fegyverezve a rymanovi antudatos szerénységétől. Mikor a két cadik gyermekei eljegyezték egymást s már minden elő volt készítve a lakodalomra, Rabbi Izrael próbára akarta tenni mechutonját s azért így szólott hozzá:

— Rymanovi! Ismered-e a szokásomat?

— Mire gondolsz?

— Hogy én, mielőtt a gyermekemet idegen kézbe adom, előbb a nászommal megbeszélem, hogyan állunk a „jichusz“ (származás) dolgában.

— Állok elébe! — szólott csendesen a rymanovi. — Ide hallgass hát! Én fia vagyok Rabbi Sólem Sächnenak, aki fia Rabbi Avrohomnak, „az anyálnak“ és fia Rabbi Dov Beernek . . . Most már szeretném hallani, hát te ki fia-fia vagy?

A rymanovi egy kicsit hallgatott, majd megszólalt:

— Szegény szülők fia vagyok. Tizenhárom éves sem voltam, amikor édes szüleimet elvesztettem. Árva lettem. Rokonaim azt mondták, valami mesterséget kell tanulnom, hogy eltengessem az életemet. Egy szegény foltozó szabóhoz adtak be. Éjszaka idején elővettem a könyveket, tanultam, mert éreztem, milyen szép, milyen jó tudni, különbnek lenni, mint a sok gyenge ember. Nappal pedig foltokat vettem a rongyos ruhákra, kimostam, eltávolítottam a szennyet, a pecsétet a ruhákból, hogy olyanokká legyenek, mintha újak volnának . . .

Tovább nem folytathatta, mert Rabbi Izrael közbeszakította:

— Jó, jó . . . mindent tudok . . . Te tisztítod a foltokat, eltávolítod a pecsétet. . . Elég! Bizony mondom neked méltó vagy őseimhez! . . .

Egyszer a rymanovi egy magyar fürdőhelyre utazott s mikor odamentében Ungváron kiszállt, meglátogatta a híres gánt, Rabbi Méir Eisenstadtot (Reb Májer As). Baráti beszélgetés közben Rabbi Méir nem állhatta meg, hogy meg ne kérdezze vendégét, hogy van az, hogy amikor szerény mesterembségen kezdte s rabbinikus tudása nem valami híres, mégis olyan hatalmas tábora van s úgy ömlenek hozzá közletről-távolról a hívek. Nem akarlak megsérteni — tette hozzá a vendég-

lító gazda: — de szeretném, ha elmondanád népszerűséged, vonzóerőd titkát.

Ezt a verset Devórim könyvéből, a 32-ik fejezetből: „Am novol v'lj chochom“ (egy balga nép) — szólalt meg a rymanovi — Onkelosz így magyarázza: „Egy nép, amely megkapta a tant és mégsem lett bölcs“. De mekkora a Tóra! Rav Szimlói szerint a 613 parancsból 365 tilalom (az év napjainak megfelelően) és 248 a parancs (az emberi test tagjainak) száma szerint. Ezeket a parancsokat Dávid király tizenegy alaperényben foglalta össze és ezek: az egyenesség, jogosság, igazság, elkerülése a rágalomnak, a gonosz megvetése, a jó tisztelete, az eskü szentsége, önzetlen pénzkölcsönzés nem kamatra és tartózkodás a vesztegetéstől. Jesájó próféta ezt is hatba foglalta össze, amikor azt mondta: Járj igazságban, beszélj egyenesen, vesd meg az önzést, óvd kezed a vesztegetéstől, füledet a gonosz suttogástól . . . De még ez is hosszú volt, mert Micho próféta az egészet három alapelvben foglalta össze, mondván: gyakorold a jogot, tégy jót és élj fegyelmezetten: — Chavakük próféta mindezt ebben az egy formulában fejezte ki: Az igaz az ő hitében él . . . Már most a Talmud azt mondja, hogy Ábrahám ősapánk az egész Tant megtartotta, mielőtt még megkapta volna. Hogy lehetséges ez? Zohar úgy magyarázza, mivel Ábrahám az említett

ribban feltűnést. De azután ismét bezárultak lassan az eddig vidám társaságoknak a nyitott ajtók, és egy-két évvel ezelőtt Ullmanné csak látogatónak jött haza néhány hétre.

Most újabb szenzációs fordulat történt ennek az érdekes életű asszonynak életében. Ugy látszik, hogy állandóan választékos eleganciájú ismert alakja eltűnik végleg a váradi aszfaltról. Amint a hírek mondják, a napokban házasságot kötött Wienben és új férjével Londonba ment, akinek nagy üzlete van.

Ullmann Sándorné dúsgazdag családból származik. Atyja egyik tulajdonosa volt a Drohobic környékén levő petróleumforrásoknak. Anyja még most is él Buda pesten, ki nagyon öreg már és nagyon gazdag, kinek halála után még sok örökség jut gyermekeinek és unokáinak.

A nagy évtizedekig fennállott fűszerüzlet megszűnt, a világhírű könyvtárnak is csak romjai vannak már meg Váradon. A szép és elegáns lakás, melynek márványfürdőszobája és ritka parfümökkel zsufolt boudoirja is eltűnt már, bérlakás lett a régi tuzskulánumból. Csak a palota homlokzatát ékesíti a tradicionális hatágu gyertyatartó, a szimbolikus oroszlanál.

Életek és sorsok így változnak. Ullmann Sándorné elkerül a kisvárosból Európa legnagyobb városába. És a londoni ködben a City forgatagában, vagy a Pikadilly csodás helyein fog néha visszagondolni a váradi sokemeletes palotára, mely ott magaslik ki a nagypiaci sártenger közepén, ahova a drapériák és bársonyok közzé sokszor beszűrődött az élet és vásár, meg együtt a kettő, az életvásár diszonáns csinnadrattája...

A mandzsuri zsidóság helyzete

Az elmúlt hetekben az egész világ érdeklődése a japán-kinai konfliktus felé terelődött és így természetesen a Mandzsuriában uralkodó gazdasági és társadalmi viszonyok felé is. A zsidóság is aggódva figyelte a japán-kinai harcokat, minthogy azon városokban, ahol éppen a harc folyik, számos zsidó család is él. Joggal félt tehát a zsidóság, hogy a japánok és kínaiak verekedésében ők fogják huzni a legrövidebbet. Kellemes meglepetésként hatott tehát a párisi Zsidó Emigrációs Iroda jelentése, mely szerint Kinában eddig semmilyen antiszemita excessusok nem történtek és a helyzet ilyen szempontból tel-

parancsokat, amelyekkel a Világ Urának szolgálatára kell lenni, követte és testének minden ízével csak az ur szolgálatának szentelte magát, maga is összhangba jött az itteni tannal. Mikor Ábrahám utódai Egyiptomban, a gólusz nyomása alatt eljutottak a végső határhoz, amint a Kabbala mondja: a tisztállanság ötvenedik kapujához, ekkor jött a Szináj-hegyi megváltás és kinyilatkoztatás, hogy módjuk legyen a zsidóknak felvergődniök az erkölcsiség legmagasabb fokához. De az aranyborjú büne miatt nem jutott el ebbe a magasságba. Ezért mondta nekik keserűen Majse rabénü: Te nép, amely megkaptad a Tant és még sem vagy okos!

Lásd — szóló szavait befejezve a rymanoyi, — azóta a Tan olyan, mint a test, amelyben nincsen lélek. A cadik azonban, akinek lelke nem volt ott az aranyborjú bűnében, aki hitében él s azon az uton halad, amelyet Chavakük próféta kijelöl, annak a lelke a Tan testével szorosán egybeforrott, annak a sok tudás csak külső forma... Ez az én erőm tilka. Megérted már, kedves gazdám? Én is egy mondattal foglalhatom össze azt, hogy miért követ hűségesen a chosidok nagy tábora, pedig jól tudják, hogy nincsenek híres őseim, nem vagyok gazdag s nagy bölcs sem; egyszerű a magyarázat: Én hiszek — s ők hisznek bennem...

jesen nyugodt. Örömmel regisztráljuk ezt a hírt, már csak azért is, mert szokailanul kedves ez számunkra. Kinában tehát most senki sem gondol arra, hogy a japán-kinai háboru előidézésével a zsidókat vádolja és büntesse meg. A zilált Kína még ilyen ziláltságában is józan és észszerű. Annál kevésbé mondhatjuk ezt a hazai stabil és szilárd viszonyokról. Kína pedig Ázsiában van és mi a művelt és civilizált Európában.

A csicsikari jelentések is teljesen megnyugtatók, amelyet már a japán csapatok megszálltak és a Szovjet felszólítására kiűritettek. Csicsikarban 50 zsidó család él. Még mindig félt azonban, hogy a kínai csapatok cári generálisai megemlékeznek a zsidókról is.

Zsidók a német kulturában

Marta Pfeifer a kiváló német-zsidó író ezeket írja a „Hamburger Jüdisches Familienblatt”-ban.

A német kultúra kontinentális világító sugarait a sok destruktív zsidó reflektornak köszönheti. A germán kultúra hőstörténete büszke lobogóját sokszor segítették és vitték diadalra a zsidók. Szinte hihetetlen elképzelni — szomorú — hogy Hitler és társai ezt nem akarják mérlegelni és figyelembe venni. A német nép, mely a költők és tudósok népének nevezi magát — büszke kulturájára. És joggal. Nekem személyesen nem létezik fajkérdés, mégis Hitlerék aljas, hazug embergyűlöletet hirdető demagóg politikája kényszeríti az embert, hogy állást foglaljon. Ezért a következő statisztikát mutatom be, az annyira gyűlölt német zsidókról. Ez a statisztika Hitler mázolólegény „ragyogó” szónoki művészeténél is tündöklőbb, fényesebb és marandóbb. Alant statisztika beszédes dokumentuma a német zsidók megbecsülhetetlen kulturájáról. Tudni kell még azt is, hogy a német zsidók 1%-át teszik ki Németország összlakosságának.

1. TECHNICA Hertz Hertz (a drótnélküli telegraf előkészítője) Marcus (Seismograph) a benzinautó felfalója. Jacobi (Galvanoplastik) Arnheim a Z R III konstruktörje (az évekkel ezelőtt Németországban épített Zepelin tervezője és építője), melyet később Amerika vett meg. Berlner (A mikrofon és gramaphon felfalója) Marx (a Zellulose felfalója).

2. ORVOSI TUDOMÁNY. Henoch (a gyermekgyógyászat megalapítója), Ehrlich (a Syphilis világhírű gyógyítója), e téren korszakalkotó felfaló Wassermann (Typhusserum, Syphilisreaktion) Traube (a pathologia megalapítója).

3. TERMÉSZETTUDOMÁNY. Liebermann (vegység, festékanyag), Habermann, Frank, Caro (levegőréteg összetétele), Einstein (a jelenkor legnagyobb fizikusa).

MŰVÉSZET. a) zenészek: Meyerbeer, Offenbach, Mendelsohn, Bartholdy, Mahler, Joachim, Bruno Walter, Nikisch; b) festők: Max Liebermann (a berlini művészeti akadémia világhírű elnöke), Spiro, Ury, Bon Semann; c) költők: Heinrich Heine, a nagy német klaszikus, Auerbach, Arnold Zweig, Stefan Zweig, Artur Schnitzler, Richard Beer, Hoffmann, Franz Werfe, Jakob Wassermann, Linderer.

Írók és publicisták: Siegfried Jakobsohn, Kurt Tucholsky (az újságírói akadémia profeszora) Egon Erwin Kisch, Ernst Toller, Alfred Karr.

Színművészek: Sonnenthal, Barney, Reicher, Pohl, Irene Triesch, Elisabeth Bergner, Leopold Iesner, Fritz Korntner, Max Pallenberg, Fritzi Masary, Ernst Deutsch, Max Reinhardt (a világhírű rendező) — többek között világhírű operaénekesek.

5. JOGÁSZOK — KÖZGAZDÁSZOK: Lebend, Löning, Jastro, Friedberg Glaso, Staub Dornberg,

Neander Goldschmidt (kereskedelmi jog), Jellinek, Karl Marx, Ferdinand Lassale, Friedrich Adler, Max Adler.

6. KÖZGAZDASÁG: Hamburg Amerika Linie, Franck (Kállygártó), Emil Ratheman (elektrotechnikai művek), Becker (Bernstein művek), Walter Ratheunau (A. E. G.) a nagynémet államférfi, akinek politikai nagysága miatt aljas módon meggyilkoltak.

7. FILOZÓFUSOK: Spinóza, Sternthal, Otto Lieberman, Herman Cohen, Max Nordan, Strimmel, Cassirer — és a zsidó származású Edmund Husserl.

8. KUTATÓK: Dr Kaiser (1 Kormányzó) Bes-sels (sarkikutató) Ervin Pasoha (Áfrika-kutató) Dr Schnitzler.

9. NOBELDIJASOK: Heber, Einstein, Ehrlich Frank Meyerhof, Willstätter.

A bűnös tolvajnak is védője van. A zsidó csak saját lelke előtt védekezik. A „nácik” a Híleristák, az ugynevezett nemzeti szocialisták gyűlöletével zsidó nem vehet részt. Ott ahol frázisokkal, vak gyűlölettel és egyéb aljas eszközökkel mocsokolják az évezredes zsidó Geniust, oda zsidónak belépni tilos. Tehát nem védekezhet. Jobb így, nem is érdeke a védekezés. Ha méltó ellenfélről volna szó, — oly ellenfél kit komoly számba lehet venni — akkor reális bizonyítékokkal megmagyarázható volna, mily nagy igazságtalanság, mindent a zsidókra hárítani és a nyomoruságos gazdasági helyzetet a zsidók terhére könyvelni. De nem így Hílerék vad vulkanikus hadserege át van halva, a gyűlölet, bosszu, hazugság és régalom aljas érzelével. Ilyen üvöltő vad sakálokkal szemben nem lehet védekezni.

Beregszász C. S. R.

Ford. Liebermann Jenő

Mielőtt házán vizvezeték- és bádogosmunkát végeztet, kérjen ajánlatot

Grünfeld Béla

bádogos, vizvezeték és szerelési vállalatánál
Oradea, Str. Vlahuja (Szent János-ucca) 13
Javitásokat olcsón és szakszerűen végez.

Őszi takarításra

festék-, lack- és kefeárut
előnyös árban csak

STERN S. ENDRE

kefegyáros és festéknagykereskedőnél szereshető be

Strada Nicolae Iorga (Zöldfa-ucca) 10
Telefon 378

A legszebb
zománccfényű gallérokat tisztítja

Klein gőzmosóda

Str. Vlahuja 4 Szent János ucca

Művészi perzsaszőnyegek, szövött gobelinek, külföldi fonalak

Schulhof Emilné

„Orient” Szövőművészeti Iskola

Oradea, Strada Episcopul Ciorogariu No. 17.
Vidéki rendelések utánvétellel gyorsan és pontosan eszközölnetnek.

Ha **gazdag** akar lenni,
ugy siessen **Mentősorsjegyet** venni

X-ik osztály huzása 1931 december 20 án

Főnyeremény 1.000.000 lei.

100.000, 50.000, 25.000, 10.000 lei

Sorsjegyek ára: egész sorsjegy 100 lei, fél sorsjegy 50 lei.

Minden sorsjegy az összes osztályokra 1932 jan. 1-ig érvényes

Postai költségeknél 10 lei
portóköltségekre hozzáadandó. — Sorsjegyek kaphatók mindenütt, valamint a főbizományosnál:

Union Bank R. T.

Oradea Bul. Regele Ferdinand I.

Központi Sorsjegyiroda

CLUJ, Str. Memorandumul No. 16,

HIREK

A „Népünk” cikkeinek utánnyomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5692

Péntek, Tebeth 8, december 18.

Szombat, Tebeth 9, december 19.

Heti szidra: ויגש

Heti háftóra: ויד דבר ה

Szombat kezdete:

Üzlet bezárás 4.00

gyertyagyújtás 4.05

Istentisztelet kezdete 4.10

Szombat befejezése 5.05

— Terjesszék és szerezzék előfizetőket az erdélyi zsidóság egyetlen független és legolcsóbb lapjának, a „Népünk”-nek! A „Népünk”-nek egyetlen zsidó asztalról sem szabad hiányoznia!

— **Interpelláció a lett parlamentben az antiszemitizmus ellen.** Rigából jelentik: Az elmúlt héten a lett alsóházban érdekes és feltűnést keltő interpelláció hangzott el a német parlamenterek vezetője, Waxmut részéről. Waxmut elsősorban foglalkozott a németországi antiszemita kilengésekkel, amelyet nem a német nép rovására ír, hanem a „kalendor” Hitlert teszi felelőssé. Waxmut rámutat arra, hogy az antiszemita szellem, milyen káros hatással van az ifjúság szellemi fejlődésére és kinneveli bennük az ellenséges érzést embertársaik iránt. Sajaállattal állapítja meg, hogy az utóbbi időben a lett felsőiskolákban is megmutalkoztak az antiszemita propaganda jelei, amikor is több diákot bántalmaztak az éretlen tanuló társaik. Waxmut a kormányt erélyes közbelépésre szólítja fel, hogy megakadályozza a terjedését ennek az ártalmas fekélynek.

— **A lengyel antiszemita kilengések utórezgése.** Wilnából jelentik: Az elmúlt heti számunkban hirt adtunk arról, hogy Waclawski egyetemi hallgató meggyilkolásával kapcsolatosan a nemzeti szociálisták azt a hirt terjesztik, hogy Waclawskit a zsidók ölték meg. A nemzeti szociálisták ezt ismét jó oknak tartják arra, hogy provokáljanak és megindítsák az antiszemita hecceket a zsidó lakosság ellen. A rendőrség a horogkeresztesek vádjai alapján letartóztatta Wulfins zsidó diákot és Zalkinds zsidó munkást, kiket azzal vádolnak, hogy ez összeütközések leple alatt meggyilkolták Waclawskit. — A nemzeti szociálisták természetesen a leghetlehetőbb meséket terjesztik a továbbiakra is és a rendőrség szintén hajlandónak mutatkozik, hogy a nyomozást kizárólag zsidó körök között folytassa. A wilnai zsidó lapokat, amelyek leplezték a nyomozás „módszereit” és „elveit” a lengyel hatóság elköbozta.

— **Zsidó parasztság Amerikában.** New York. A napokban tartották az Egyesült Államok zsidó farmerei több mint 100 delegátussal konferenciájukat. A farmerek New York, New Jersey, Delaware, Pennsylvania, Connecticut, Massachusetts és Ohio kerületeiből gyűltek össze. A konferencia főképpen a farmerek általános problémáival foglalkozott. Az Egyesült Államok farmerei is érzik a gazdasági válságot és megpróbálták ezen a konferencián több olyan javaslatot kísérletezni, mely lehetővé tenné, hogy közös szövetségi alapon művelnék meg a földet, mert így jelentős megtakarításokat lehetne alkalmazni. A konferencia mindenestre nem valami optimista hangulatban és határozatokkal ért véget. Ugy látszik ma már a konferenciák sem tudják meggyógyítani a világot a válságos időkben.

— **Halottgyalázás a berlini anatómiai szakon.** A berlini kommunista napilapok, „Berlin am Morgen” és a „Welt am Abend” közleményeket hoznak a berlini anatómiai szakon a nemzeti szocialista diákok részéről történő exc. zusokról. Megállapítást nyert, hogy horogkeresztes diákok és diáklányok a hullakamarában a zsidó halottakat a legcsufosabb módon meggyalázták. A bonckések segítségével horogkereszteket vágtak a holttesteken. A kommunista lapok megjegyzik, hogy állításukat bizonyítani is tudják, ha az egyetem rektorátusa ezt számukra lehetővé teszi. A Zsidó távirati ügynökség megerősíti a kommunista lapok közleményét és szemtanukra hivatkozik, akik szintén látták a zsidó holttestekre hasított horogkereszteket. A nemzeti szocialista szellem ime ki-termelte harcos módszerének új eszközeit.

— **Kuba is bekapcsolódott az antiszemita frontba.** Megszoktuk már, hogy a távirat minden héten elhozza felénk az antiszemitizmus törzsállamaiból, Németországból, Lengyelországból és hazánkban is az antiszemita híreket. De hét-ről-hétre olyan táviratok is érkeznek, amelyek mindegyike egy-egy új terület bekapcsolódását jelzi az antiszemita frontba. Havannából jelentik, hogy Senor Francisco Mario Fernandez volt külügyminiszter és jelenleg a szenátus tagja egyik beszédében, amikor is az általános gazdasági válsággal foglalkozott, de különösen a kubai viszonyokkal, így szólt: „Nem fogjuk tűrni, hogy elnyomjanak bennünket a piszkos zsidók.” Egészen egyszerűen, minden emóció nélkül mondta ezeket a volt miniszter. „Piszkos zsidók”. Ez a kijelentés először hangzott el Kubában ilyen hivatalosan. De ezzel még nem is ért véget a kubai antiszemitizmus. A hatóságok állandóan sika-

Férfi divatcikkek

Puloverek, harisnyák, keztyűk, kézikabátok legolcsóbban

Czillér Áruházában

Gyönyörű függönyök,

stórok már 250 leitől

Czillér Áruházában

Asztalneműek nagy választékban

6 személyes teríték már Lei 250-től
6 személyes teríték tisztá len Lei 500-tól
Schroll siffonok, vásznak damasztok

Czillér Áruházában

Szövetek nagy választékban

Ftamingó kelmék . . . 39 és 49 lei métere
Selymek már 49 leitől
Bársonyok 65 leitől
Flanelek 39 leitől

Czillér Áruházában

Kötött

kabátok, szvetterek, pulloverek, keztyűk, harisnyák

nagy választékban. Leszállított árak

Czillér Áruházában

Szőnyeg, Függöny,

pókrócok, takarók, paplanok, matracok legolcsóbban

Czillér Áruházában

Férfiszövet különlegességek
bámulatos olcsó
leszállított árakban

Havas & Grünfeld

posztóruházában

Str. Avram Iancu (Kossuth ucca) 8.

Engros
Endetall

Készletek vevőket készpénz úrban szolgálunk ki.

Cégünk szoliditására kérjük meggyőződni.

nériakkal kellemetlenkednek a zsidó lakosságnak. Erre már azt sem lehet mondani, hogy „felelőtlen elemek” végzik. Legutóbb egy 300 tagból álló zsidó szervezetet szüntettek be, azzal a náinuk is alkalmazott vérszegény trükkkel, hogy kommunista-propagandát üznenek a tagjai. A szervezetet beszűntették és a vezetőséget letartóztatták. A bíróság, minthogy nem talált semmi tárgyi bizonyítékot elrendelte az azonnali szabadlábra helyezést. De a katonai hatóságok már várták a felmentett „kommunistákat” és újból letartóztatták mindannyukat. Az újonnan bevándorolt zsidó családokat, minden törvényes alap nélkül utasítják ki és természetesen az ilyen hivatalos kilengések után létrejönnek az egyéni akciók is. Kuba tehát lépést tart... sőt elhagyja az európai keresztény testvér államokat...

— **Zsidójellegű rádió-adóállomás készül Berlinben.** A berlini zsidó sajtó szenzációsan érdekes tárgyalásokról ad hirt. A poroszországi zsidó hitközségek szövetsége és a berlini hitközség a kormánytól komoly tárgyalásokat kezdtek, hogy egy zsidójellegű rádió-adóállomás állítsák fel Berlinben. Ez a rádió-adóállomás, mely a poroszországi zsidó hitközségek szövetségének felügyelete alatt állana, kizárólag zsidójellegű irodalmi, kulturális és szociális jellegű előadásokat közvetítene az egész világnak. A tárgyalások főként azért indultak meg, mert a német rádió-állomások a legtöbb esetben mereven elzárkóztak attól, hogy zsidó műsort adjanak, viszont a német zsidó rádióelőfizetők száma többszáz ezer.

— **Ha fáj a feje és szédül, ha teltséget, bélizgalmat, gyomorégést, mellszorulást vagy szívdobogást érez, igyék minél előbb valódi „Ferenc József” keserűvizet.** Gyomor- és bélszakorvosok bizonyítják, hogy a **Ferenc József** víz remek természetalkotta hashajtó. A **Ferenc József** keserűvizet gyógyszertárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

— **Meghalt a Rothschildok egyik nagyasszonya.** London. Gromer angol városkában meghalt Lady Battersea 89 éves korában. Lady Battersea unokája volt Rotschild Náthánnak, az angol Rotschild-ház megalapítójának, és leánya Antony de Rotschildnak, aki először jutott be, mint zsidó az angol parlamentbe. Az öreg hölgy a legelőkelőbb angol családokkal tartott fenn jó viszonyt, barátnője volt Viktória királynőnek és szalonjában gyakran megfordult VII. Eduard király és a jelenlegi angol királyi uralkodó pár is. Disraeli, a nagy angol politikus is intimusai közzé tartozott. Bár férje keresztény volt, ő megmaradt zsidónak és végakaratahoz képest a zsidó temetőben helyezik örök nyugalomra. Lady Battersea elnökösszonya volt az angol zsidó nőegyletek országos szövetségének, számos zsidóvonatkozású cikke jelent meg az angol zsidó lapokban.

GROSZ DÁVID

szalmakalappár

Satu-Mare, Str. Petru Rareș 35/37

Mindenféle kalapgyártáshoz szükséges fonatok és nyersanyagok raktára

50-27

— **Sikkasztások a drezdai hitközségben.** A drezdai zsidóságot rendkívül kínos ügy foglalkoztatja. Ploemacher hitközségi irodavezetőről és Schubert pénztárosról megállapították, hogy 1910 óta sikkasztásokat követtek el. Az eddigi vizsgálat szerint körülbelül 80—90 ezer márkára rug az az összeg, amellyel a két hűlő tisztviselő megkárosította a hitközséget. Előrelátható azonban, hogy a kár sokkal magasabbra fog rugni. Mindkét tisztviselő már évek óta a hitközség szolgálatában áll. Ugyátszik, hogy dr. Salinger ügyvéd, hitközségi elnöknek lemondása is, a hitközség ügyvitelében tapasztalt rendellenességekre vezethető vissza. Érdekes, hogy a két hűlő tisztviselő egyike sem tartozik a zsidó valláshoz. Ezt most annál inkább helytelenítik, mert azt a nézetet vallják, hogy a zsidó alkalmazottak átértékelik volna a hitközség vagyonának erkölcsi rendeltetését is és tartózkodtak volna ezt a magasabbra cél megkárosítani.

— **Dok'orráavatás.** Havas Jenő ügyvédjelölt, Havas Samu, a mediasi orth. izr. elemi iskola igazgatójának a fiát, f. hó 19-én a cluji Regele Ferdinand egyetem jogi fakultásán fogiák doktorrá avatni.

— **A nagyváradi neológ hitközség árvaházban** megtartott Chanuka-estélyen dr. Popper Ákos elnök meleg szavakkal nyilatkozta meg az igen szép számban egybegyűlt árvapatronusok előtt az ünnepséget, majd Borgida József, az árvaház

Hutchinson gummi hócipő Lei 175
Roth Henrik
cégnél, Zöldfa-ucca 3. szám

igazgatója a Chanuka jelentőségéről tartott nagy tetszés mellett hosszabb beszédet. Dr. Kecskeméty Lipót főrabbi az árvaház 15 éves fennállásáról és azokról a súlyos áldozatokról beszélt, amelyet a zsidó társadalomnak hozni kell, hogy a változott igen súlyos viszonyok között karitatív intézményeiket fenntarthatják. A Chanuka gyertyagyújtást egy árvatanonc végezte az árvaházi karének kíséretével. Gottlieb Péter árva méltatta a Chanukat. Voltak még szavak, majd dr. Adorján Ármán az árvaházi gondnok Löwy Jakab és neje odaadó munkásságát méltatta. Schönberg Ámin, a Neumann M. cég tulajdonosa az ünnepség hatása alatt 15 kész öltönyt ajánlott fel az árvákra. A jól sikerült árvaházi ünnepségért dr. Konrád Béláné, Kaldosné Barta Minus, Barta Jenőné, Molnár Rezsőné kölgyeket illeti a dicséret.

Az egész országban közismert elsőrendű és izletes konyhájáról a **GROSZ étterem**
TIMIȘOARA-TEMESVÁR ORADEA
Lloyd-sor 11. Zöldfa ucca 7.
MENÜ RENDSZER: 40 lei 4 fogásos menü, 40 lei, 60 lei 5 fogásos nagy menü 60 lei. — Állandó abona! — Esküvőket, bankettekét vállal. — Kifogástalan kiszolgálás! — Utazó uraknak kedvezmény!

Téli szőrme különlegességeim megérkeztek, azokat **legolcsóbb** árban bocsátom a nagyrabecsült vevőközönség rendelkezésére Szíves pártfogást kér
RUBIN szűcs és szőrmeüzlet
ORADEA, ZÖLDFÁ-UCCA 6

Ha kellemesen és szagtalanul akar borotválkoznia, akkor csakis **„MIRJAM“** készítményi borotváló-por használjon, mert ma már ezen borotváló-por úgy van preparálva, hogy a legérzékenyebb arcot sem sérti.
Megrendelhető: **SPITZ SAMUEL** festékkereskedőnél, Care-Maril. Kérjen árajánlatot.

— **Ellentétek a kassai orth. rabbi között.** Kassáról jelentik: A több éves harcoktól megtépázott orthodox hitközséget újabb szenzációs harc lármaja dulta fel. Pak alrabbi ugyanis megszegte Brach főrabbi szigorú tilalmát és az elmúlt napokban megeskett egy orthodox házaspárt. Midőn Brach főrabbi tudomást szerzett erről a szembehelyezkedésről, összehívta a Bészint, valamint a hitközség vezetőségét és exemplaris büntetést kért a renitens alrabbi ellen. Minthogy az alrabbi pártja huzódik az elégtételtől, az újabb harcok elkerülhetetlennek látszanak.

— **Chanuka est Baia Mare.** F. hó 12-én a baia-marei Aviva műsoros teaestélyt rendezett. Az estély anyagilag jól sikerült. Az anyagi sikerért Vértés Magda elnöknek jár elismerés.

— **Álmában hírül adták neki Messiás közeli jövetelét.** A kárpát-óruszi Bereznik községben egy „Isa Căuie“ hírében álló zsidó asszony egy szép napon lángoló arccal szaladt szomszéd-társomszédig és elmondta, hogy Eliahu próféta megjelent álmában és hírül adta neki, hogy Dávid király fia Messiás a legkövetkező időben belől eljön, hogy kiváltsa Izrael gyermekeit a gólusból. A szomszédok kételkedésére az asszony elmondta, hogy ez nem közönséges álom, mert előbb ő sem akart hinni a fülének, ámde Eliahu Hanaui több ízben is megjelent álmában és figyelmeztette, hogy a kételkedők borzalmasan lakolni fognak. És az asszony nem tagít, hanem betér minden zsidó házába, felkeresi a szomszédos falvak zsidóit és megtérésre hívja fel őket, különösen ajánlja, hogy mondjanak szüntelen thilemet, hogy méltóképpen készüljenek Messiás jövetelére.

Hutchinson gummi félcsizma Lei 275
Roth Henrik
cégnél, Zöldfa-ucca 3. szám

— **A szatmári Mizrahi közgyűlés.** Vasárnap tartotta meg a szatmári Mizrahi a közgyűlést és az új választást. Dr. Fejes Lajos elnök megnyitja a közgyűlést és beszámol az egyesület évi munkájáról és kéri a vezetőség felmentését, amit a közgyűlés egyhangúan megadott. Megkezdődött a választás és a következő új vezetőséget választották meg: Elnök: Dr. Fejes Lajos. Pénztárnok: Borgida Sándor. Házgondnok: Katz Márton. Gondnokok: Márk Mór, Farkas Zsigmond. Jegyző: Dr. Stern Mór. Ellenőr: Libermann Zoltán. Választmány: Klein Mózes, Reich Antal, Rosenzweig Sándor, Schiffer Jeromos, Dr. Steinberger Ernő, Dr. Schwartz Lajos, Salamon Sándor, Leventel Adolf, Berger Samu, Friedmann Farkas, Lebovits Bernát, Weisz Adolf.

Dr. Fejes Lajos elnök megköszöni a bizalmat és vázolta a jövő programját, fokozottabb támogatást a K. K. L. és K. E. J. S. M. részére, majd ígéretet tett, hogy az ifjuságnak minden támogatást meg fogna adni, mert ez a legfontosabb. Ordentlich Victor az ifjuság részéről megköszöni a támogatást és az ifjuság a legnagyobb bizalommal tekint az új vezetőség működésére.

— **Az orsovai zsidó ifjuság Chanuka-ünnepélye.** Nagy érdeklődés mellett zajlott le a hitközség tanácstermében Löwenkopf Kálmán rabbi-hitoktató rendezésében az orsovai ifjuság Makkabeus ünnepe. A műsort Löwenkopf Tivi I. oszt. gimnáziumi tanuló nyitotta meg a mincha ima recitálásával. Majd Vas Pali a gyertyagyújtást végezte a szép ősi dalok kíséretében. Radó Klárka I. oszt. elemista az ifjuság nevében bájos szavakkal üdvözölte a megjelent nagyszámú közönséget. Simon Irén a Makkabeusok hősiességét méltatta lelkes beszédében. Reicher Jókica, Held Mirjam, Braun Sára, Reicher Mirjam elemi iskolai, Held Frédi, Vas Pali gimnáziumi tanulók román és magyar nyelvű szavataikkal sok tapsot arattak. Spiller Baba egy Ujvári novella felolvasásával szórakoztatta a közönséget. Weil Marcell a zsidó nép galutbeli harcait vázolta lebilincselően.

Olcsó RÁDIÓ vásár
5+1 lámpás hálózati készülék hangszóróval, antennaszerezéssel együtt **4800 lei**
TELEPES RÁDIÓ
hol villanyvilágítás nincs:
3 lámpás . . . 1850 lei
4 lámpás . . . 2850 lei
RAJZ ANTAL rádiószaküzletében
Oradea, Teleky-u. 2. Telefon sz.: 512

Reicher Kati Morris Rosenfeldtől szavalt igazi rátermeltséggel. Az ünnepély Löwenkopf Kálmán imájával végződött.

— **A szatmári Poalé Mizrahi kultúr-előadása.** A szatmári Brith Hanoar sel Hamizrachi kebelében működő Poalé Mizrahi szombat este nagy érdeklődés mellett teával egybekötött kultúrestélyt rendezett. Spiegel Gyula elnök reá mutatott, hogy a Poalé Mizrahi tiszta iparos tanulókból áll, akik eddig csak a fizikai munkát végezték, de most már megismerkedtek a zsidó szellemi munkával is. Minden este összejönnek egyetükben egy kis szellemi munkára, ahol a talmudban és más zsidó kulturális munkában nyernek kiképzést, köszönetet mond a Brithnek, hogy lehetővé tette számukra ezt a tanulási lehetőségét. Ezután Neibauer Samuel a Poalé egyik legagilisabb vezetőségi tagja tartotta meg az előadását, ismertette a Chanuka történetét, majd gyönyörűen felépített beszédében a Poalé szerepét a Mizrahi mozgalomban méltatta. A megjelent vendégek és a tagok lelkes tapsal honorálták Neibauer értékes előadását. Grosz Zoltán saját szerzeményű versét szavalta el nagy sikerrel. Végül Ordentlich Victor a Brith nevében a legnagyobb meglepődését fejezte ki, mivel látja, hogy a Brith munkájának meg van a gyümölcse, mert azon az uton haladnak, aminek egy lelkes Mizrachistának haladni kell. A Hatikva elnéklésével véget ért a jól sikerült kultúrelőadás, amit ezentul minden szombat este követni fognak.

— **Visszaesett a kölni zsidóság száma.** A „Reinische Zeitung“ legutóbbi számában olvassuk „A kölni zsidó kérdés számokban“ cím alatt, a következő fejtegetésekkel: Világosan szemlelhető azon visszaesés, mely az elmúlt néhány év alatt rohamosan következett be a zsidó közeposztály soraiban. A tőke koncentrációja folytán a középpexistenciák kiszorulnak a versenyből és tönkre mennek. Az existenciális lehetőségek csökkennek. Mert ha elpusztulnak a zsidó nagyruházak el kell pusztulniok a kiskereskedéseknek is. Ezzel

Hutchinson magas gummi csizma Lei 315
Roth Henrik
cégnél, Zöldfa-ucca 3. szám

a gazdasági súlyedéssel együttjár a szaporulat esése is. Szemben az 1929 év 4,9% szaporulatához, az 1931 év százalékaránya 1,3 volt. Nem csak Kölnben, hanem az összes más városokban is megállapítható, hogy azokban az években, amikor krízis még nem volt, a szaporulat aránya is kedvezőbbnek mutatkozott. A házasságkötések száma ugyancsak katasztrofális válságot mutat. Alig egyharmada nőül azoknak a férfiaknak, amelyek rendes körülmények között nőülni szoktak. Azonban még ennek a csekély házasságkötéseknek is meg vannak a szomorú oldalai. A kimutatások megállapítják, hogy minden harmadik házasság törvénytelen keretek között folyik. A számok és adatok éppen olyan szomorúak, mint amilyen szomorú és kétségbeejtő maga a kor, amelyből kinőtt.

Padlólakkok, poloskairtók, háztartási cikkek
mosó- és pipere-árak, kefe- és vegyiarak legolcsóbb beszerzési forrással
Pontos és figyelmes kiszolgálás! — Szombat és ünnepnapon zárva!
Fülöp Ede
ORADEA, ZÖLDFÁ-UCCA 14.

Milliók egy miatt: rabszolga sóhaj.
Milliót száz lejért: zsidó sorsjegy-óhaj!

(A 2-ik oldal folytatása)

állami szubvenciót hogyan lehetne állandósítani, a vallásminiszterium budgetjének megszüntethetetlen, állandó jellegű tételévé tenni. Meg van ennek is az útja, mert mindenhol, ahol a kisebbségi felekezetek állami szubvencionálása megtörténik, azzal elsősorban és kizárólag az illető felekezet rendelkezik, illetve az állami hozzájárulás felosztása az illető felekezet belügye.

Amint látom, az elnök személyére, illetve a megválasztásának tartamára tett propozíció is félreértésre adott alkalmat. Az elnök személye — ezzel mindenkinek tisztába kell jönni — csakis egy abszolút talmudkapacitás és világi műveltséggel bíró egyén lehet. Tehát nem csak rabbi, vagy csak világi ember. Lehet akár rabbi, akár nem rabbi. *Alapfeltétele az elnök eredményes működésének az, hogy egész tevékenységét a Központi Irodának szentelje.* Tehát akár rabbi, akár világi személy iránt nyilvánul meg az orthodox zsidóság többiségének bizalma, az illető azt a konzekvenciát kell levonja, hogy minden eddigi hivatali, vagy üzleti tevékenységét feladja és kizárólag a Központi Iroda ügyeinek intézését vállalja. Mellék hivatalnak egy országgrész felekezetének ügyeit vagy sehogy, vagy csak rosszul lehet intézni.

Magától értetődik, hogy ezért az elnöknek fizetés jár, még pedig olyan fizetés, hogy anyagi gondoktól mentesen végezhesse nehéz, felelősségteljes munkáját. Ha a felekezet ezt az elnöktől megköveteli és pedig jogosan követeli meg, akkor kötelessége az anyagiakról is az elnöki állásnak megfelelően gondoskodni. Az elnöki állás tartamáról csak azt ismételtetem, hogy az élethossziglan való megválasztása az egyedüli garancia arra, hogy hivatásának teljesítésében kizárólag a közérdeke lebeg szeme előtt. Miért nem választják a rabbi urakat 5—10 évre? Miért élethossziglan? Mi, akik némileg ismerjük a kehilla-élet kultuszait, erre a kérdésre feleletet nem várunk. Épen az elnök személyét tegyük ki a választók szeszélyének? Egy országos kongresszusnak van elég ítélőképessége arra nézve, hogy bizalmával kit tisztel meg. Tessék kellő objektivitással felfogni a kérdést, a számbave-

hető emberek egyike se ujoncz a felekezeti életben, mindnek nyitott könyv a múltja, képességei, karaktere közismert, nem a sötétbe való ugrásról van szó, de viszont melyik rabbi fogja megválasztása esetén biztos exisztenciáját otthagyni a bizonytalanért? Ugyanez áll az esetleges világi jelöltre vonatkozólag is. Most még elég idő van arra, hogy a vezető körök a méltó jelöltet megtalálják.

Meggyőződésem, hogy az Önök ankétje nagyban hozzájárul az eszmék és gondolatok tisztázásához, hogy elérjük azt a célt, amely mindnyájuk szeme előtt lebeg: *egy boldogabb, szebb jövőt teremteni az erdélyi orthodox zsidóságnak.*

— **A turczi rabbi sofáruvással riasztotta el a betörőket.** Az elmúlt héten betörők akartak behatolni a turczi főrabbi lakására. A főrabbi öleletes módon riasztotta el a betörőket. Elővette a sofart és egy Tökiu Godolát fuvott bele, mire a betörők megijedtek és elmenekültek a főrabbi lakásáról, anélkül, hogy valamit is vittek volna magukkal.

— **Az oradeai Mizרחi ifjuság chanukai estje.** Szombat este sikerült chanuka estét rendezett az oradeai Mizרחi Ifjusági Block. Ráth Efraim, a Block elnöke nyitotta meg szép szavakkal az estélyt és az ifjuságot további egységes kitartó munkára buzdította a mizרחi ideológia érdekében. Sikerült zene quartetet játszottak el Judovits Olga, Glatler Ági, Goldberger Erzszi és Emödi János. Tűzlátomás c. szavalatot nagy hatással deklamálta Schwartz Ernő. Nagy sikere volt a Herschkovits József, Weil Adalbert és Appel Manó által előadott jidisch vígjátéknak. Zajos tapsot nyert Löwinger Iluska hegedű száma, melyet Belme Magda kísért. Bájos jelenség volt egy fiatal gyermeklány, Breuer Ilus orosz táncszáma. Mély hatást váltott ki Herschkovits József „A nár” című stancája. Az est zongoraszámaikat nagyszerű zeneérzéssel és többször tapsot kiváltó hatással Moskovics Olga zongoratanárnő látta el sikeresen. A „Néma ember” c. vígjátékban Schwartz, Klein, Ehrenfeld és Harstein érték el nagy

hatást. A nagy látogatásnak örvendett zajos est a zene quartet által előadott Hattikva hangjai mellett ért véget.

— **Eljegyzes.** Fintász Hannuskát Oradea (Szatmar) eljegyezte Weiszfeld Lipót Sibiu. (Minden küön értesítés helyett.)

— **Az aradi Orth. Zsidó hitk. Talmud-Thora egyesületének javára** sikerült összejövételt rendezett az egyesület vezetősége. A vezetőség egy igen kedves ötlettel az egyesületének egyik tanítványát választotta ki szószólóul és a 12 éves Wallerstein Herschike egy olyan félórás beszédet vágott ki és buzdította a hallgatóságot tartalmas és lelkes szónoklatában, hogy a jelenlevő zsidó szívek megnyitásával egyidejűleg megnyitják a zsebek is az igen fontos vallásos intézmény támogatására. Alig fél óra alatt 20 000 lei gyűlt össze a Talmud Thora javára. Schreiber főrabbi, midőn kijelenti, hogy kis talmudista elődje mindenkit meggyőzött az intézménynek támogatásáról, neki csak a köszönő szerep jut, mindazokhoz, akik az intézményt támogatták és támogatni fogják. Az eredményes összejövételnek sikere Friedmann egyleti gondnok agilitásának köszönhető.

— **A t. közönség szives tudomására** adom, hogy a Str. Avram Jancu (volt Kossuth Lajos-utca) 14 szám alatt **orth. kosher bodegát** nyitottam, ahol naponta a legfrissebb szalámi és virsli áru a **legjutányosab árban** kapható. Kérném szives pártfogásukat: **Central Bodegá G. Grosz.**

— **Az izr. Szentegylet Chewra Kadisa választási bizottságától.** Hirdetmény. Az izr. Szentegylet Chewra Kadisa alapszabályai 72. §-a rendelkezéséhez képest a választási bizottság ezuton közhírré teszi, hogy folyó hó 27-én az Orth. Izr. Hitközség tanácstermében, d. e. fél 10 órai kezdettel képviselőtestületi választást tart, mely alkalomra a Szentegylet szavazattal bíró t. tagjait ezenel tisztelettel meghívja. Megválasztásra kerül 39 képviselőtestületi tag. Alapszabályaink 68. §-a értelmében a választók névjegyzékét irodánkban (Str. M. Fuchs 2) t. tagjaink rendelkezésére állanak. Azon tag urak, akik szavazati joggal bírnak és a választók névjegyzékéből kimaradtak, valamint azok, akik közben tagdíjhátraláukukat kiegyenlítették, kérjük ezen körülményt irodánkban bejelenteni idejekorán, hogy a választás előtt a névjegyzékbe még felvehetők legyenek. Ullmann Mór jegyző, Steiner Benjamin elnök a választási bizottság nevében.

Az „500 lei készpénz egy ötletes szóért” című pályázatot, melyet a

Szilágyi-féle csődtömeg

megvételével kapcsolatban hirdettük meg, kénytelenek vagyunk eredménytelenül lezárni, mert dacára a nagytömegű pályaműnek, egyetlen pályázónak sem sikerült a

csődtömeg kiárusítás

lényegét eléggé hangsúlyozottan magába foglaló olyan más kifejezést vagy jelzőt találni, mely egyidejűleg azt is közölje az olvasókkal, hogy ezen eladás folyamán

azt ami eddig 100 leibe került, 10 leiért ténylegesen megveheti.

Amidőn még közöljük a nagyközönséggel, hogy a minden eddigi árakat megcsufoló olcsó eladás

Rákóczi-ut 3 sz. alatti helyiségben

Hollós uridivat üzlet mellett

tovább folytatódik, kérjük a tisztelt pályázókat, fogadják hálás köszönetünket a dicséretes buzgalomért, mellyel ezen árletörési munkánkban segítségünkre igyekeztek lenni

Rövid hírek

SYRAKUS. Louis Marschall tiszteletére az egyetemi városban egy inézelt alakult, mely az ő nevét viseli.

LONDON. 68 éves korában a napokban hunyt el az ismert zsidó ügyvéd és politikus Henry Hymau Máldin. Az elhunyt ügyvéd kiváló vezetője volt az angol zsidóságnak. Számos intézménynek alapítója és vezetője volt. — Barnett Jander zsidó parlamenti kérdést intézett a kormányhoz, hogy milyen tervei vannak a palesztinai mezőgazdaság fejlesztése és a bevándorlás elősegítése érdekében. A gyarmatiügyi miniszter azonnal válaszolt a zsidó képviselőnek és kijelentette, hogy a kormány két és fél millió font kölcsönt szavazott meg a mezőgazdaság fejlesztése céljából.

WASHINGTON. A Bne Brith páholy tiltakozó iratát nyújtott át a washingtoni nagykövetségnek, melyben erősen állást foglalnak 25 állam nevében a lengyelországi zsidó kilengések ellen. Kériék Filipowicz követet, hogy tiltakozó memorandumukat juttassa el a lengyel kormányhoz.

POSNER. A posneri zsidókórház pincéjében az elmúlt héten tűz ütött ki, mely veszélyeztette a felettel lévő betegszobákat, ahol 700 beteg feküdt. A tüzet sikerült gyorsan lokalizálni és a betegek között lábrakapott pánik is elcsendesült.

BERLIN. Prof. Albert Einstein felesége kíséretében a napokban ismét hajóra szállt és az uti terv szerint december 27-én érkeznek meg Los Angelesben. Albert Einstein néhány hélig fog mindössze Amerikában tartózkodni.

JERUZSÁLEM. A haifai törvényszék a napokban tárgyalta annak a 29 revizionistának pörét, akik a népszámlálás ellen izgáltak. A bíróság az összes vádlottakat 22–22 schilling pénzbüntetésre ítélte, behajthatatlanság esetén pedig 10 napi elzárásra. Egész Palesztinában körülbelül 100 ifju revizionistát ítéltek el részben börtönbüntetésre, részben pénzbüntetésre a népszámlálási agitáció miatt.

BUKAREST. Az egyes egyházak és felekezetek államsegélye az elkövetkező esztendőben a Jorga miniszterelnök által eszközölt ratifikálások alapján a következőképpen alakult ki: Görögkeleti egyház 402 millió, görögkatolikusok 42 millió 771 ezer, római katolikusok 34 millió 354 ezer, reformátusok 20 millió 403 ezer, lutheránusok 11 millió, zsidók 8 millió 606 ezer, muzulmánok 4 millió 942 ezer, unitáriusok 2 millió 272 ezer lej. Az unitárius és a református egyházak államsegélyét Jorga miniszterelnök intervenciója következtében felemelték. A zsidó kultusz számára eddig fizetett 9 millió lej segélyt közel négyszáz ezer lejjel redukálták. Itt jegezzük meg, hogy az erre az évre esedékes államsegélyből eddig mindössze egy millió lejt folyósított a pénzügyminisztérium.

VARSO. A lengyel cionista egyetemi diákok szövetsége petíciót küldött a Jewis Agencynek azzal a kéréssel, hogy a jeruzsálemi egyetemet, amelyet csak részben lehet tanegyetemnek tekinteni, mielőbb egy normális egyetemmé alakítsák át, hogy az európai egyetemekről kiűzött diákok ott menhelyet találjanak és egyetemi tanulmányaikat ott folytathassák.

KOLBERG. Az itteni törvényszék egy zsidó kereskedőnek nemzeti szociatisták által történt megveretése alkalmából a vezetőt két hónapi fogságra, három további résztvevőt egyenkint 180 márka pénzbüntetésre ítélte. Az ügyész csak 25–100 márkaig terjedő pénzbüntetéseket proponált, de a törvényszék ítéletében nem fogadta el az ügyész javaslatát, hanem azon lényegesen túlmént.

MOZI

Tetraul HEIMAN szinkör

Péntektől kezdődőleg: „Az Erdészleány”. Hangos táncos filmoperette. Granitstadt chen Brunó zenéjével, Friedrich Zelnik rendezésében. Főszereplők: Irene Eisinger, Adèle Sandrock, Halmay Tibor, Oskar Karlweiss, Paul Hörbiger. — Szombati matiné 11 órakor a munkanélküliek javára. Felnötteknek és gyermekeknek 10 lejes helyárrakkal. „A Kis Admirális”. Jackie Googan felleptével és Pinty Ponty vígjátékok. — Vasárnapi matiné: „A Fehér Árnak”. 10 és 12 lejes helyárrakkal. — Jön a „Velencei Kalmár” (Sheylock) a legjobb német együttessel. Verner Krauss, Albert Steinbrück. Basermann.

Cinematograful FILMPALACE

Péntek: „Tűzmadár”. Szébb és nagyobb mint a „Repülő flotta”. Előzőleg ujhíradó! — Szombat d. u. 3 órakor olcsó helyáru előadás a munkanélküliek javára! — Szombat: „Tűzmadár” Filmen még soha nem látott csodás repülő felvételek! — Vasárnap d. e. 11 órakor: „Bimbó fakadás” és „Mata Hari” Gréta Mosheim és Magda Sonja. 10 és 12 lejes helyárrak! — Előkésszületben: „Rixo Rita” a legnagyobb hangosfilm!

Egy kis szerencsével egész életére megszabadulhat minden anyagi bajától is, mert egy

100 lejes Zsidó Kórházsorsjeggyel könnyűszerrel

EGY MILLIÓT NYERHET

Postai megrendelésnél 100 lej beküldése ellenében portómentesen küld sorsjegyet a **Zsidó Kórházegyesületek Sorsjátékintézősége**

CLUJ, Piața Unirii No. 20.

Vegyen Zsidó Kórházsorsjegyet!

ZSIDÓ HUMOR

A valutaüzér

Egy ember valutaüzletekkel foglalkozott, ami szigorúan tilos volt. Eljött Rabbi Avromelehoz és kérte, imádkozzon érte, hogy utolsó tüzetét sikeressen bonyolíthassa le. A rabbi haragosan rászólt:

— Miért foglalkozol tilos doigokkal? Nem bízol Istenben, hogy adhat neked megélhetést megengedett uton is?

— Rabbi — felel amaz —, meg is fogadtam már, hogy abba hagyom a dolgot, de ebbe az utolsó dologba befektettem mindenem, elveszteném egész vagyonomat, ha nem sikerülne.

— Ugy beszél — szólt Reb Avromele —, mint ama gróf, aki átakart térni a zsidó vallásra; elmondották neki a 613 parancsolatot és mindent vállalt: mikor az átérési szertartás befejezéséhez közeledett, eszébe jutott, hogy van még otthon az éléskamrájában egy darab disznóhús, oda-szólt tehát a társához, siess haza, hozd el nekem gyorsan, hadd egyem meg, mielőtt egészen zsidóvá leszek: miért vesszen kárba a szép darab disznóhús...

Fedezetlen utalások

Rabbi Issze Beer nem szerette a szerzőket, akik sok utalással dolgoznak „Lásd itt, lásd amott...”

— A jó bankár — mondotta — kiadhat utalványokat más bankárok eimére és ezek az utalványok forognak kézzől-kézre, mert mindenki tudja, hogy van rájuk fedezet. De ha szegény ember ad ki utalványokat, legfőlegbb üveg dugónak használhatók. Így van ez a szerzőkkel is. Akinek van sajátjából bő fedezete, az utalhat más szerzőkre is, de aki maga szegény a szellemiekben, mit érnek az ő utalásai?...

Rabbi Simon ben Jochaj

Volt egy hűtlen tanítványa Rabbi Simon ben Jochajnak. Az nem a betű szolgája volt, hanem az aranyé. Otthagytta a tanházat, elvándorolt és jött róla a regés hír: milyen gazdag ember lett a távol messzeségben.

A többi tanítványok pedig len megteltek emiatt irigységgel és féltékenységgel és ők is elkiváncoztak a betű mellől.

Egy reggel a Mester, Simon ben Jochaj kivezette őket, ahányan voltak, egy csoportban, a Mérón-i völgybe. Összetette a két kezét és imádkozott:

— Völgy, völgy, telj meg arannyal!

Zugás és zengés hallatszott a magasból. Arany tallérok kezdtek röpködni és szállodni. A völgy néhány perc alatt megtellett aranypénzekkel. A tanítványok meredten nézték a csodát. De Simon ben Jochaj kinyújtott karral így szólott hozzájuk:

— Itt az arany! Aki akarja, elveheti jussát. De jól jegyezzétek meg: aki elveszi most a maga bérét, elveszti a jussát, mely odaát

várt volna rá, abban a szebb világban. Aki most keresi itt a boldogságot, arra nem várakozik öröm odaát. És a ti jutalmatok, a béretek, fiaim, ti irás rabszolgái, nem ebből a világból való. És ti csak odaát, a jövő életben fogjátok megtudni, mit kap az jutalmul, akinek a sorsa itt szenvedés volt: szenvedés: azaz a Könyv és a Betű és a Tudás.

— Árlejtési hirdetés. A nagyváradi orth. izr. hitközség árlejtést hirdet a folyó évben szükséges: 1. 10 vagon prima buza vételére. 2. 10 vagon búzának pászkalisztált való leőrlésére. 3. esetleg cca 7 vagon pászkaliszt szállítására. — Ajánlatok f. hó 22-ig nyújtandók be a hitk. irodájába (Str. Fuchs Mór 2.), ahol kellő felvilágosítás kapható. Orth. Izr. Hitközség Gazdasági ügyosztálya.

Siessen,

hogy le ne késsen meg-
lepetést szerezni. Ilyen alkalom
nem mindig kínálkozik

csak december 25-ig

I. csoport:

Női himzett hálóing. szines
1 pár női angol harisnya
1 női reform nadrág
3 drb zsebkendő

Összesen Lei 198

II. csoport:

1 drb. divatos női mellény
1 pár téli keztyű
1 pár hócipóvédő v. drb. zsebkendő
1 pár selyemharisnya

Összesen Lei 198

III. csoport:

1 drb I-a puplin ing
1 drb selyem nyakkendő
1 pár téli meleg zokni
1 pár email kézelőgomb
1 pár selyem zoknitartó

Összesen Lei 198

IV. csoport:

1 divatos férfi pullower
1 selyem- vagy kasa-sál
3 férfi vászonzsebkendő
1 pár téli zokni

Összesen Lei 198

Ezenkívül mindenféle gyermek téli mellények, trikók, harisnyák, keztyűk, olcsó árban,

Ajándékot kap minden vevő 100 leien felüli vásárlásnál!

Fenti árakat kirakataimban megtekintheti:

KLEIN SÁNDOR & Co.
Sas-passage, főbejárat